

Reconstrucció de la història de Venècia a partir de la seva escultura

---

Presentació

El tema del qual tracta aquest treball és la història de la ciutat de Venècia explicada a través de les seves escultures. L'objectiu de la recerca, doncs, és fer l'anàlisi d'un conjunt d'escultures per trobar-ne el seu significat històric i, d'aquesta manera, poder reconstruir la història de la ciutat.

Metodologia

Pel que fa al mètode, per realitzar aquest estudi va ser necessari fer un viatge a la ciutat de Venècia per tal de recollir informació i fotografiar les escultures; en conseqüència, totes les fotografies que es troben en el treball són realitzades per l'autora. Tenint en compte el temps limitat de treball, es van escollir tretze escultures que han delimitat el període de reconstrucció, del segle IX dC al XIX dC. Després de l'elecció, es van realitzar les fitxes tècniques de totes les escultures, i tot seguit, sabent el segle al qual pertanyien, es va fer un eix cronològic per tal de delimitar cronològicament el treball. Malgrat que el treball es trobi situat en els segles anteriorment comentats, s'ha hagut de recórrer a temps molt anteriors per trobar l'origen d'algunes de les estàtues i el motiu pel qual actualment es troben a Venècia.

Imatge del Monumento a Garibaldi situat als Giardini pubblici de la Via Garibaldi.

El treball està compost per la memòria i un annex. Pel que fa a l'estructura del treball, aquest consta de dues parts clarament diferenciades: una primera part teòrica, en què es presenta la ciutat des d'un punt de vista climàtic, administratiu, festiu i artístic; i una segona part pràctica, que recull la investigació. En aquesta part s'hi troba la reconstrucció de Venècia mitjançant les escultures escollides.

Cos del treball

El tret d'inici de la reconstrucció no va lligat cronològicament amb la creació de la ciutat. Venècia va començar a existir l'any 421 dC, quan un grup de refugiats del Vènet van arribar a Venècia fugint d'un grup d'invasors bàrbars provinents del nord i de l'est que havien arribat al nord d'Itàlia cremant les ciutats i alterant l'ordre de l'Imperi romà. Uns quants van refugiar-se als canyars, pantans i illes formades en el mar Adriàtic i van formar una comunitat autònoma. Aquest assentament estava situat entre aigües pantanoses, cosa que va donar a Venècia una gran independència, però davant la seva situació de minoria van buscar la protecció de Bizanci i així va ser com Venècia va passar a dependre de Bizanci. En canvi, aquesta reconstrucció de la història de Venècia comença amb una escultura que fa referència a un símbol venecià, el Lleó de Sant Marc.

Aquest relleu es troba en diverses de les façanes de les cases més antigues conservades al casc antic de Venècia. Consisteix en una placa de forma rectangular d'aproximadament un metre d'amplària i mig metre d'alçària on hi ha representat el lleó de sant Marc, patró de la ciutat des que es va instaurar la Sereníssima República de Venècia, al segle IX.

Antigament Venècia era part del domini de l'Imperi bizantí ja que al segle VI el general Belisari va conquerir per a l'Imperi bizantí gran part d'Itàlia. Per a Bizanci, tenir el poder de Venècia suposava un gran avantatge pel que fa al comerç entre Orient i Occident. La relació entre les dues ciutats era molt bona, ja que una gran part de les riqueses de l'Imperi bizantí es produïen gràcies al comerç en mans dels venecians, i per tant Bizanci havia de satisfer Venècia. Anys després de l'expansió de l'Imperi bizantí pel Mediterrani, aquest va patir una crisi deguda principalment a l'expansió de l'Islam, a les lluites internes i a les invasions bàrbares a Itàlia. L'Imperi bizantí no va poder fer front a la invasió bàrbara a Venècia, però el Ducat de Venècia va resistir-la per si sol. A partir d'aquest moment, va iniciar-se un procés de distanciament amb l'Imperi bizantí, fins al punt que van convertir-se en un estat independent, anomenat la Sereníssima República Veneciana, la qual fou reconeguda l'any 803. Aquesta era liderada pel *Dux*, un càrrec no hereditari que era escollit per l'aristocràcia veneciana.

Amb la independència de l'Imperi bizantí el ducat venecià va perdre el suport militar bizantí, de manera que van haver d'idear una forma d'assegurar-se la seva supervivència militar i econòmica. Molt aviat van trobar-hi la solució: la construcció naval. Van especialitzar-se en la construcció de vaixells, gràcies a la qual, al cap d'uns anys, Venècia tenia la flota naval més poderosa del Mediterrani. L'economia també es va incrementar gràcies a aquest ofici, ja que els vaixells protegien les principals rutes comercials cap a Orient, fet que convertí Venècia en el principal port comercial d'Europa.

Tornant a l'escultura anterior referent al lleó de sant Marc, la qual va cronològicament lligada amb l'inici de la Sereníssima República, caldria dir que Venècia ja tenia un patró, sant Teodor, però amb la decadència de l'Imperi bizantí, els venecians van creure que no era lògic tenir com a patró un sant grec. I així va ser com l'any 828, Buono da Malamocco i Rustico da Torcello, dos mercaders venecians, van decidir robar les relíquies de sant Marc d'Alexandria i portar-les a Venècia.

Finalment, amb la instauració de la Sereníssima República i amb sant Marc com a patró es va començar a esculpir el lleó de sant Marc per les façanes de les cases venecianes, tal i com es pot apreciar a la imatge prèviament vista.

Com ja s'ha mencionat anteriorment, amb la independència de l'Imperi bizantí els venecians van perdre el suport militar i per això van haver d'idear la manera d'assegurar la seva supervivència militar i econòmica. La solució va ser la construcció naval que va permetre introduir Venècia en un dels punts més forts del comerç mediterrani.

Aquest fet va convertir Venècia en el port principal d'Europa entre els segles XII i XV i atragué molts comerciants que van decidir abandonar el seu país i traslladar la seu del seu comerç a Venècia, amb l'esperança de guanyar molts diners.

Però posteriorment, al segle XV, l'objectiu dels venecians de posseir tot el domini mediterrani va coincidir amb el de l'Imperi otomà. Aquest fet va portar a les set batalles conegudes com les guerres otomanovenecianes, ocorregudes entre el 1463 i el 1718.

Ja al segle XVII, la Sereníssima República no era més que l'ombra del que havia arribat a ser. Pel que fa al comerç del mediterrani, Gènova i Liorna anaven agafant poder, fent la competència a Venècia, fet que va fer reduir les fonts de riquesa de la República.

La decadència de Venècia es va anar agreujant al llarg del segle XVII ja que l'aristocràcia veneciana seguia estant al poder, impeding que la burgesia ascendís socialment. Cal recordar que fins aquesta època la política es trobava dominada per famílies antigues de l'aristocràcia veneciana, la qual va quedar arruïnada amb el declivi del comerç venecià i l'expansió colonial, dos factors que havien generat molta riquesa en els segles anteriors.

Però amb l'esclat de la Revolució Francesa i amb la importància de Napoleó Bonaparte, la República Veneciana va veure la seva fi el maig de 1797 quan les tropes napoleòniques van desembarcar a la plaça fr Sant Marc i van destruir tota la ciutat. L'octubre de 1797 Napoleó i l'emperador d'Àustria van firmar La Pau de Campo Formio. En aquesta pau s'acordava que Àustria deixés Itàlia a càrrec de Napoleó i a canvi rebria Venècia amb la condició que França seria compensada amb tres milions de lliures en efectiu i uns altres tres milions en espècies, tres vaixells de guerra i una fragata. I així va ser com Venècia va passar a formar part de l'imperi austríac. Però al segle XIX va sorgir un nou moviment social, polític i ideològic conegut amb el nom de *Risorgimento*. Aquest corrent ideològic, que es va desenvolupar en els diferents estats que componien la península Italiana, tenia l'objectiu de fer renèixer el país mitjançant la unificació dels diferents estats. Gràcies a Cavour, Garibaldi i els *Camici rosse* l'any 1866 es va annexionar Venècia i van introduir-la en el territori italià. Al barri del *Castello* de Venècia, concretament als *Giardini pubblici* de la *Via Garibaldi* hi ha un símbol de la unificació, ja que s'hi troba un monument de bronze situat damunt una base de pedres dedicat a Garibaldi.

Conclusions

Venècia és una ciutat artísticament molt rica. Aquesta va ser la primera de les conclusions que es va obtenir quan es va fer el viatge a la ciutat, a causa de l'elevat nombre d'escultures que es van trobar. Com que es va escollir l'escultura al carrer com a suport per a la reconstrucció, i tenint en comte que el criteri va estar el gust personal i els volums de l'escultura, es va observar que la majoria de les escultures escollides es troben dins l'època de la Sereníssima República, cosa que indica que Venècia és una ciutat que no sempre ha tingut la mateixa riquesa artística, ja que de les èpoques no tan esplendoroses, no hi ha tantes mostres d'art. Així doncs, l'art de la ciutat de Venècia al llarg de la història està molt relacionat amb el poder.

Bibliografia

Llibres: – JONGLEZ, T.; ZOFFOLI, P. *Venecia insolita y secreta*. Versalles: Jonglez, 2011. – MANZANO, E.; TRAPERO, F. J.; KRAUZ, L.; REYES, A.; FURONES, V. *Condé Nast Traveler Venecia*. Madrid: Condé Nast, S.A. – PRICE, G. *Top 10 Venecia*. A cura d'Alícia Frieyro. Madrid: Santillana Ediciones Generales, 2005. – «Venecia el Imperio del Mar» (diversos articles). *Altair*, núm. 50 (2007). Barcelona: Printer Industria Gráfica, S.A. – SALVADORI, R. *Guide to sculpture from the origins to the 20th century*. Venècia: Canal Stamperia Editrice 1997. – TOSO FEI, A. *Misteri di Venezia*. Venècia: La Toleta edizioni, 2011. Webs: –Bazzmann srl. Venipedia. [en línia]. Itàlia. Disponible

---

a Internet: <<http://venipedia.it/>> – Civitatis.com. *Historia de Venècia*. [en línia]. Espanya. Disponible a Internet: <<http://disfrutavenecia.com/historia>> – Fundació wikimedia. *Wikipedia*. [en línia]. Estats Units: Fundació Wikimedia. Disponible a Internet: <<https://es.wikipedia.org>> – GARCIA ROJO, Ribera. Els Tetrarques de Venècia. [en línia] Espanya. Disponible a Internet: <<http://elstetrarquesdevenecia.blogspot.com.es/>> – Istituto dell'Enciclopedia Italiana (TRECCANI, Giovanni). *Treccani*. [en línia] Itàlia. Disponible a Internet: <<http://www.treccani.it/>> – PERIS, Cesare. Venezia Museo. [en línia]. Itàlia. Disponible a Internet: <<http://www.veneziamuseo.it/>> – Venicepedia. Venicepedia. [en línia]. Itàlia. Disponible a Internet: <<http://www.venicepedia.it/>>